

Tâm Tình Tây Bắc Seattle Tháng 4-2019

Vườn Xuân

Bà Ngũ mang chén cháo lúa mạch vừa ăn xong vào bếp, cầm chén trà nóng thơm ngát nóng hổi lên miệng thổi nhẹ cho nguội bớt, thưởng thức vài ngụm trà ngon xong cho tỉnh táo. Cạn chén trà, bà xé miếng giấy, thấm nước cẩn thận lau khoảng bàn ăn bà mới ngồi ăn ở đó xong thật sạch sẽ, rồi bà khoác cái áo len mỏng, nhẹ nhàng mở cửa sau bước ra vườn.

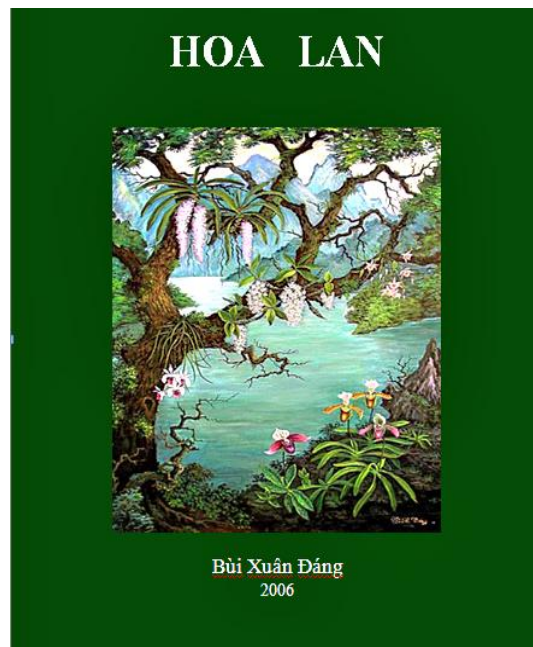

Lúc đang ngồi ăn sáng, nhìn qua cửa sổ, bà thấy ở hàng chậu hoa lan Trúc Lan (*Epidendrum radicans*) đã thấp thoáng có màu vàng màu đỏ, bà nhủ thầm mới Lập Xuân chả nhẽ hoa này năm nay nở sớm đến thế. Thường là đến mùa Hè, lúc mà nắng kéo dài đến mười mấy tiếng đồng hồ và sức nóng tỏa ra như thiêu như đốt cho đến lúc mặt trời lặn thì loại lan này mới nở. Bà cứ thích gọi tên lan này là Trúc Lan theo sách Hoa Lan của ông Đàng. Trúc Lan nghe hay hơn là cái tên Mỹ *Epidendrum radicans*, hay nôm na Poor Man Orchid nhiều, nghe không vui. Trúc Lan đọc lên bà nghe gần gũi như một bài thơ viết về nhà quê của nhà thơ Nguyễn Bính:

*Lấy trúc thưa làm cổng
Lấy tơ liều làm màn.*

Nên chậu hoa này là chỗ đầu tiên bà phải ghé khi ra vườn sáng nay. Đến gần, quả đúng như bà đã thấy, cả một chậu hoa dài hơn năm thước nằm dọc giữa nhà bà và nhà hàng xóm đã tung bùng nở những chùm hoa rực rỡ màu vàng, màu cam, màu đỏ, và ngoài những chùm hoa đã nở, còn biết cơ man nào là những cái nụ no tròn căng mọng ra. Bà tự hỏi không biết cô Nga con gái của bà sáng nay lúc đi làm ngang qua đây đã thấy hoa nở chưa.

Thấy Trúc Lan nở bà liên tưởng ngay đến Nga, vì cô con gái của bà cũng khác người. Trong vườn lan của bà biết bao nhiêu là cây lan quý, có những loại lan bà phải tìm tòi bao nhiêu năm mới có được, cô cũng biết tầm tắc khen những cây lan quý đó chứ không phải là không. Nhưng không biết là đã bao nhiêu lần rồi, mỗi lần Trúc Lan nở hoa là cô lại bảo bà: “*Con thích nhất là cái chậu lan này, chỗ này khi hoa nở trông đẹp ghê, mẹ có tay trồng Trúc Lan.*”

Mà chính bà cũng phải công nhận là bà có tay trồng loại hoa này. Cây nào, cây ấy cao đều nhau, có những cái thân tròn, cứng cáp, cao gần bằng bà, nhất là ba màu cam và màu đỏ và màu hồng là những cây mạnh nhất. Loại màu trắng, màu tím, màu hồng ai cũng than thở là khó trồng, mà vào đến tay bà, tuy không được mạnh bằng những loại kia, nhưng so với cây của những người khác thì mấy cây này cũng lớn gấp ba lần chứ không. Đến mùa nở hoa thì những màu khiêm nhường này cũng không thua gì những cái màu vàng, màu đỏ, màu cam sắc sỡ kia, chỉ có cái là chậm một tí thôi. Hoa lại lâu tàn, mà không phải chỉ có Trúc Lan này hoa nở bền, mà hầu như 98% hoa lan là vậy. Mỗi lần đi chợ, thấy có người mua hoa hồng, hoa cúc và những loại hoa cắt cành khác về cắm, bà lại thấy tiếc tiền cho họ. Bà bảo thà, cho mình thì mình cứ đi mua một cây lan về, trước nhất được thưởng thức hoa cả tháng trường, hoa tàn thì lại có cây lan để đó mà ngắm, mà săn sóc, mà có dịp để mong chờ cây nở hoa nữa.

Định bước vào vườn sau, thì thoang thoang đâu đây bà ngửi thấy mùi thơm ngọt ngào của hoa hàm tiếu (*Michelia Figo*), thế là bà lại đi theo mùi hương dẫn dắt ra trước cửa nhà. Cây hoa đã lấm tấm những cái búp màu trắng, được bọc bằng một lớp vỏ xanh có lông mịn như nhung. Bà chép miệng, nghĩ thầm: mới sáng sớm, chỉ có vài cái hoa mãn khai thôi mà đã thơm đến thế này. Đến trưa, nắng lên, hoa nở thêm vài chục cái nữa thì con đường trước nhà bà lại tràn ngập mùi thơm từ đầu đường đến cuối đường. Bà nghĩ thế vì đã có nhiều lần, khi bà loanh quanh ở vườn trước, nhiều người đi bộ ngang nhà bà, ngửi thấy mùi hương của hoa, dừng lại hỏi bà là hoa gì. Có người còn hăng hái quá, nghe bà nói là cây này chỉ cao đến đầu người là không cao nữa, vội vàng hỏi bà mua ở đâu, rồi nói cuối tuần này phải ra chỗ đó mua một chậu về trồng.

ChemFaces.com

Bà quý cây hoa này lắm, vì hoa thơm, mỗi lần ngửi mùi hương của nó, bà lại nhớ lại những ngày thơ ấu còn ở ngoài Bắc với ông bà cha mẹ của bà. Một phần nữa là cái tên Mỹ *Michelia* của nó

đọc lên nghe hay hay, gần giống như tên Mỹ của cô Nga là Michelle, nghe gần gũi dễ thương như thể *Michelia* là một cô con gái khác của bà.

Chợt nhớ là tối qua cô Nga nhắc bà là tuần sau là ngày họp hàng tháng của hội Hoa Lan Việt Nam, nhắc bà xem có cây lan nào đẹp thì hôm đó nhớ mang đến hội để mọi người trong hội cùng thưởng thức. Không cần con nhắc bà cũng nhớ. Bây giờ bà chỉ phân vân là không biết mang cây nào đến hội và bỏ cây nào ở nhà thôi, vì tháng này mới vào Xuân,

cả một vườn lan sau nhà bà, lan nở rộ trông như một gian hàng triển lãm lan. Chẳng bù cho hai tháng trước, cây nào cây nấy ủ rũ, bà cứ bung hết cây này vào nhà, hoặc dấu đi những chỗ kín gió. Chỉ sợ chúng nó chết thì bà tiếc chết đi được, đến nỗi nhiều lần cô Nga bắt gặp bà đang ở ngoài đã phải kêu lên: “*Lạnh với gió thế này mà mẹ cứ loay hoay ở ngoài đó với mấy cây lan đó suốt ngày, mẹ ốm, nằm xuống, mẹ khổ thì con cũng mệt nữa.*”

Bà bước vào vườn sau, chỗ này mới là chỗ bà bày những cây lan quý. Có những cây bà có cả từ mấy chục năm nay, bà xem như bạn của bà. Sáng nắng chiều mưa gì thì người và lan cũng có nhau. Cây *Dendrobium speciosum* ‘Perhaps’ đang có những cành dài đầy nụ như những cánh tay vươn ra đón ánh nắng mặt trời, cây này nguồn gốc từ ông Đáng mua về từ bên Úc. Bà nhớ lúc đó cô Nga mới đưa bà gia nhập Hội Hoa Lan Việt Nam được vài năm, thấy cây lan này đẹp mê hồn, bà với chị Đặng Hoàng Mai và cô Nhung bây giờ đã dọn nhà đi xa rồi, góp tiền lại năn nỉ mua cây lan ấy, rồi chia ba, mỗi người được một phần. Bà không biết hai cây kia ra sao rồi, chứ cây của bà thì ngày càng tươi tốt và ra thêm bao nhiêu nhánh nữa, đó cũng là nhờ quyển sách bừa bời Hoa Lan ông Đáng viết ra nhiều bài chỉ dẫn cách trồng nhiều thứ lan. Những người trẻ thì họ bấm computer nhanh thoăn thoắt, tìm trên mạng cách trồng cách này cách kia, bà thì chẳng muốn đụng đến cái máy làm cho bà nhức đầu, quyển sách Hoa Lan này bà cứ giữ bên người, thỉnh thoảng mang ra đọc, cứ theo đấy mà làm. Thế mà lan của bà cây nào cũng tốt, cũng nở hoa đều đặn đúng ngày đúng tháng, cho bà có lan đẹp mang đi họp.

Cây *Dendrobium speciosum* này, đối với bà đẹp thì đẹp thật nhưng bà không mang đến hội kỳ này được, thứ nhất là nó kệnh càng quá, thứ nhì là bà biết thế nào ông Minh cũng mang những cây lan Úc không lồ của ông đã nổi tiếng cả mười mấy năm nay. Nghĩ đến những cây lan Úc của ông Minh, bà Ngừ chép miệng nhớ đến bà Yên, người vợ quá cố của ông Minh, một người mê say lan hơn hết mọi thứ trên đời này, nay không còn ở trên thế gian này nữa. Vắng bóng bà Yên, những lần hội họp hàng tháng, mọi người hình như trong lòng ai cũng cảm thấy buồn vì vắng bạn, nhưng hình như sợ làm buồn bã không khí của ngày họp nên chẳng ai dám nói ra. Riêng bà thì cứ mỗi lần thấy ông Minh khệ nệ mang cây lan Úc của ông đến hội là tự nhiên bà lại nghĩ đến bà Yên, và lòng bà lại chùng xuống, man mác buồn.

Bà đến chỗ gần góc chuỗi ở giữa nhà bà và nhà hàng xóm bên tay phải, chỗ này bà treo cây Hoàng Thảo Trúc Đen, cây này mấy năm trước nở hoa nhiều. Bà mang ra hội, được Giải thưởng Hạng Nhất về lan Việt một cách dễ dàng, vì hoa vàng rực cả cây. Lúc đó bà đã nghĩ là không khi nào nó có thể nhiều hoa hơn nữa, nhưng mà năm nay bà lại thấy cây này rậm hoa hơn cái lần được giải nữa, chắc phải mang cây này đi họp.

Cây Hoàng Thảo Tím (*Dendrobium amabile*) treo cạnh đó cũng thế, tuy hoa chưa nở mà chỉ nhìn sáu chùm nụ nặng trĩu bà cũng đã thấy mát ruột. Cả cây Hoàng Thảo Thủy Tiên (*Dendrobium thyrsiflorum*) thì khỏi cần nói rồi, mấy chục chùm nụ nhẹ nhàng đong đưa theo cơn gió nhẹ. Hai cây này nếu trời nóng lên tí nữa mà hoa mới đang độ bán khai thì cũng sẽ được mang đi. Mấy cây này một thời cũng đã từng mang giải thưởng nhất nhì về cho bà chứ không phải tầm thường. Bà đã tính trong bụng rồi, cây nào hôm bà đi họp mà nở thì bà sẽ mang đi. Mấy cây này cây nào cũng đã từng khoe hương khoe sắc ở hội, cây nào cũng được giải Nhất, giải

Nhì. Cạnh đó là cây *Rhynchostylis retusa*, dù không phải vào độ ra hoa, nhưng nhìn những cái lá dày, mạnh, cứng cáp cũng thấy đầy hứa hẹn, cây này một lần cũng đã chiếm giải quán quân.

Lan Việt Nam mà trồng ở Mỹ thì thật là khó trồng, phải chăm chút cẩn thận như chăm trẻ con chứ không thể lơ là được. Nhưng bây giờ bà đã nắm được và thuộc lòng hết những Lan Hoa Bí Pháp của Hội Hoa Lan Việt Nam, và làm theo lời các hội viên lâu năm có kinh nghiệm khi họ thuyết trình về cách trồng và những kinh nghiệm họ thu nhặt được. Bà cứ chăm chỉ theo dõi và làm theo cách họ chỉ, là cây lan nào của bà cũng tốt thấy rõ, chứ không phải như thời gian trước khi vào hội, mua cây nào về là chỉ một thời gian sau là chết cây đó. Vì bà mù mờ không biết cây lan xuất xứ ở đâu, thích lạnh hay nóng, nắng hay râm mát, thích tưới hàng ngày hay ba bốn ngày mới phải tưới một lần.

Bà làm chết nhiều lan là vì, cây thích nắng thì bà mang vào để trong bóng râm, và ngược lại. Có cây tưới rồi, phải chờ mấy ngày sau, khô rế rồi mới tưới thêm, nhưng vì cung quá, bà cứ nhúng nước mỗi ngày, thế là lại chết thêm một cây khác. Nhưng hơn mười năm nay, lan của bà không chết nữa, mà lại tốt không ngờ, nhờ những sự học hỏi bà góp nhặt được. Bằng chứng mạnh mẽ nhất là cây Thanh Đạm Tuyết Ngọc (*Coelogyne mooreana*), khi mới mua cây này về, bà dở quyển sách Hoa Lan ra, bà đọc kỹ từng giòng về cách trồng. Bà chú ý đến giòng chữ in đậm ở mục Bón Phân: *Bón Nhiều Quá Cây Sẽ Chết*. Kinh nghiệm của người trồng cây này trước là đây, nếu họ đã dặn dò kỹ lưỡng như thế này thì bà phải chú ý đến điều này và làm đúng như vậy.

Thế là bà cứ theo đó mà làm, cây tốt, lớn lên không một chút bệnh tật, rồi đến lần đầu tiên cây này nở hoa bà mang đến hội. Thấy cây lan của bà ai cũng xúm lại xem, người nào biết lan này là lan gì thì tấm tắc khen cây tốt, mạnh và hoa đẹp. Người chưa từng nghe đến Thanh Đạm Tuyết Ngọc, lan đặc hữu của Việt Nam, thì cuống cả lên, hỏi bà mua ở đâu, và trồng cách nào mà tốt thế. Bà chỉ biết mỉm cười, rồi nhẹ nhàng trả lời: *“Tôi chỉ biết làm theo cách trồng trong quyển sách Hoa Lan, chứ không làm gì khác hơn.”*

Mà cây của bà đẹp thật, mấy chục cái củ mập tròn, đều nhau chen chúc đến nỗi nhiều củ tràn cả ra vành chậu. Hoa trắng tinh khiết, nhụy vàng tươi thì trải đều trên mặt chậu, giữa những cái lá tươi tốt xanh lạt. Ở nhà bà ngắm đã không chán rồi, mang đến hội, ngắm cây lan chung với tất cả mọi người, bà thấy cây Thanh Đạm Tuyết Ngọc của bà còn diễm lệ hơn nhiều. Hôm đó dĩ nhiên cây lan được giải nhất.

Sáng nay bà đứng ngắm cây lan, lại đầy ăm ắp những nụ là nụ, Xuân Hạ Thu Đông gì mặc kệ, hễ cây con mọc ra là từ đó thế nào nhánh hoa cũng ra theo. Mà hình như là bà càng cắt nhánh ra chia cho những người bạn của bà trong hội thì hình như cây này cảm kích tâm lòng rộng mở của bà, càng sinh sôi nảy nở không ngừng nghỉ, như để cảm ơn bà đã giúp cây lan gốc gác từ xứ Việt có cơ hội lan tràn trên đất Mỹ. Bà đến chỗ cái kệ để ngay cạnh cửa sau, với lấy quyển sách nhỏ bà hay ghi chép tất cả mọi thứ về vườn lan của bà ra xem. Mở đến trang Thanh Đạm Tuyết Ngọc, bà đọc hai trang đây tên những hội viên cùng những người bạn, ngày tháng bà đã chiết Thanh Đạm Tuyết Ngọc ra tặng họ, được đến 32 người có trong tay con cái cháu chắt của cây Thanh Đạm Tuyết Ngọc này của bà rồi chứ không phải ít. Trong đó là ba chục cây chỉ ở quanh quần trong California này. Tháng vừa rồi bà mới gửi một cây qua miền Đông Nam và một cây lên mãi tận miền Tây Bắc của nước Mỹ. Bà nghĩ thầm, cho chúng nó đi xa cho biết đó biết đây với người ta. Luôn thể xem ngoài khí hậu miền Nam California này, Thanh Đạm Tuyết Ngọc có chịu được cái lạnh của miền Bắc và cái nóng kinh hồn ở miền Nam không.

Bà nhìn cái đồng hồ treo trên vách tường, thế mà đã hơn 12 giờ rồi, thảo nào bà thấy kiến bò bụng. Bà đi ra chỗ cây quýt đường, cây này năm nay sai trái quá. Tháng trước đi họp bà đã hái hai túi đây mang vào biếu các hội viên. Còn mấy chục trái trên cây bà để ăn dần, mỗi bữa cơm bà hái một quả vào tráng miệng. Bà với tay hái một trái, rồi mở cửa bước vào nhà, trên kệ bếp đã có sẵn chỗ xôi nhỏ bà mới nấu sáng nay, cạnh đó là nồi cá cơm kho với tóp mỡ. Bữa trưa của bà đấy. Hôm trước món xôi với cá cơm kho bà đọc đâu đó trên trang *Hoalanvietnam*, bà thèm lắm, mà hôm nay mới đi chợ mua cá về kho.

Chắc cả ngày hôm nay trưa chiều gì bà cũng ăn xôi với cá kho cho tiện, chẳng nấu nướng gì nữa, để thì giờ sang mấy chậu thổ lan, cả chục chậu chứ không phải ít, chậu nào chậu ấy củ cứ mọc tràn ra ngoài chậu.

Chỉ nghĩ đến tí nữa ăn trưa xong ra ngoài lo cho đám thổ lan là lòng bà đã thấy vui như sắp được đi họp bạn, chuyện trò với người này người kia. Đòi bà như vậy thấy cũng đủ vui rồi, chẳng đòi hỏi gì hơn nữa.

Xin hẹn và hy vọng gặp lại các bạn trong Tâm Tình Tây Bắc Seattle Tháng Năm, 2019.

Phạm Hảo